

WENANCJUSZ KUJAWIŃSKI

*Krajowe Centrum Doradztwa Rozwoju Rolnictwa i Obszarów Wiejskich
Oddział w Poznaniu*

NOWY ZAWÓD - DORADCA ROLNICZY

1. Wstęp

Aktualnie w Polsce występują dwie niezależne struktury państwowego doradztwa rolniczego. Pierwszą z nich tworzą Wojewódzkie Ośrodki Doradztwa Rolniczego (WODR) - podległe poszczególnym Wojewodom. Drugą - Regionalne Centra Doradztwa Rozwoju Rolnictwa i Obszarów Wiejskich (RCDRRiOW), wchodzące w skład podległego Ministrowi Rolnictwa i Rozwoju Wsi Krajowego Centrum Doradztwa Rozwoju Rolnictwa i Obszarów Wiejskich (KCDRRiOW). Obie te struktury oprócz stymulowania rozwoju rolników działają na rzecz stymulowania rozwoju rodziny rolniczej, a także społeczności wiejskich. Dla sprawnej realizacji powierzonych im zadań Wojewódzkie Ośrodki oraz Regionalne Centra dysponują odpowiednim potencjałem materialnym i osobowym. Pracownicy tych jednostek - zaangażowani bezpośrednio we wspieranie rozwoju rolników - tworzą z dniem 1 stycznia 2003 r. nową kategorię zawodową „doradców rolniczych”¹. Osoby te posiadają na ogół wyższe wykształcenie rolnicze, a wymagane na zajmowanym przez nie stanowisku pracy kompetencje pozapodmiotowe (metodyczne, komunikacyjne i organizatorskie) uzyskały albo łącznie w procesie doksztalcania (np. podyplomowe studia pedagogiczne) i doskonalenia zawodowego (kursy i seminaria metodyczne), albo tylko doskonalenia zawodowego. Jak dotąd Ministerstwo Edukacji Narodowej nie ujmuje w swych klasyfikacjach zawodu doradcy rolniczego, czego konsekwencją jest brak kształcenia do tego zawodu.²

¹ Patrz Klasyfikacja zawodów i specjalności - Załącznik do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 10 grudnia 2002 r. (Dz. U. Nr 222 z 20 grudnia 2002 r., poz. 1868).

² Klasyfikacja zawodów szkolnictwa zawodowego (klasyfikacja szkolna) to spis zawodów opracowywany przez Ministra Edukacji Narodowej i Sportu w porozumieniu z ministrami resortów gospodarczych i ogłaszany w rozporządzeniach MENiS, publikowanych w Dzienniku Ustaw. W okresie powojennym opracowano dziewięć klasyfikacji. Każda kolejno ustanawiana klasyfikacja

W 1997 r. Centrum Doradztwa i Edukacji w Rolnictwie (obecnie KCDRRiOW) chcąc usprawnić proces zdobywania wymaganych kwalifikacji na stanowisku doradcy rolniczego przygotowało m.in. program kursu adaptacyjnego „Metodyka i organizacja doradztwa rolniczego” [Kujawiński 1997] oraz podręcznik „Doradztwo rolnicze w zarysie” [Kujawiński 1997]. Program ten – sukcesywnie aktualizowany i poprawiany – proponowany jest do chwili obecnej wszystkim zainteresowanym w ramach corocznej oferty Krajowego Centrum Doradztwa.

Ponadto w okresie ostatnich trzech lat Krajowe Centrum Doradztwa w Brwinowie – wspólnie z jego Oddziałem w Poznaniu – podejmowało intensywne zabiegi, aby w publikowanych przez Ministerstwo Pracy i Polityki Socjalnej „Klasyfikacjach zawodów i specjalności” znalazł się wpis „doradca rolniczy”. Ostatecznie wysiłki te zostały uwieńczone powodzeniem i w nowej „Klasyfikacji zawodów i specjalności” w grupie „Specjaliści nauk rolniczych i leśnych (kod 222)” – podgrupa „Inżynierowie rolnictwa, leśnictwa i pokrewni (kod 2221)” – występuje zapis „doradca rolniczy (kod 222101)”³.

2. Obszary działania doradcy rolniczego

Obszary działania doradcy zatrudnionego w państwowej rolniczej organizacji doradczej wyznaczają trzy rodzaje priorytetów. Są to:

- priorytety rolników na rzecz rozwoju własnych gospodarstw rolnych,
- priorytety sponsora państwowej rolniczej organizacji doradczej – wynikające z założeń polityki rolnej państwa,
- priorytety organizacji doradczej na rzecz własnego rozwoju.

² zawodów i specjalności ograniczała ich liczbę tak, że w ostatnich kilkunastu latach zmniejszyła się ona prawie czterokrotnie. Klasyfikacja z 1982 r. wyodrębniła 525 zawodów ze specjalnościami, podczas gdy klasyfikacja z 1999 r. – 179 zawodów, tzw. szerokoprofilowych, bez specjalności (Dz.U. nr 4, poz. 9 z 1998 r. i Dz.U. nr 53, poz. 535 z 1999 r.).

³ Klasyfikacja zawodów i specjalności (tzw. gospodarcza) – stanowiąca załącznik do Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 10 grudnia 2002 r. w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności dla potrzeb rynku pracy oraz zakresu jej stosowania – jest pięciopoziomowym, hierarchicznie usystematyzowanym zbiorem zawodów i specjalności występujących na rynku pracy. Zawiera ona łącznie 1636 zawodów i specjalności. W klasyfikacji tej zawód zdefiniowany został jako zbiór zadań (zespół czynności) wyodrębnionych w wyniku społecznego podziału pracy, wykonywanych stale lub z niewielkimi zmianami przez poszczególne osoby i wymagających odpowiednich kwalifikacji (wiedzy i umiejętności), zdobytych w wyniku kształcenia lub praktyki. Zawód może dzielić się na specjalności. Specjalność jest wynikiem podziału pracy w ramach zawodu, zawiera część czynności o podobnym charakterze (związanych z wykonywaną funkcją lub przedmiotem pracy), wymagających pogłębionej lub dodatkowej wiedzy i umiejętności, zdobytych w wyniku dodatkowego szkolenia lub praktyki.

Zadania doradcy wynikające z przyjętych priorytetów mieszczą się w obszarze doradztwa rolniczego jako działalności podstawowej oraz wszystkich (lub niektórych) działań doradztwo uzupełniających, tj. oświatowych, informacyjnych i upowszechnieniowych [Kujawiński 2002a, s. 160-163]. Wszystkie te zadania kierowane są do rolnika prowadzącego własne gospodarstwo rolne.

Należy przypomnieć, że:

- **Zadania doradcze** związane są z prowadzoną działalnością doradczą, czyli *współdziałaniem doradcy z jego rolniczym partnerem, zmierzającym do rozwiązania problemów zawodowych partnera oraz pozwalającym przygotować go do podejmowania skutecznych działań zapobiegających niepowodzeniom w jego pracy oraz nabycia zdolności samodzielnego rozpoznawania i rozwiązywania swoich problemów.*
- **Zadania oświatowe** związane są z prowadzoną przez rolniczą jednostkę doradczą działalnością oświatową, polegającą na *przekazywaniu wiadomości o stanach obiektywnej rzeczywistości i sposobach ich wykorzystywania w działaniach praktycznych oraz uświadamianiu odbiorcy możliwych następstw respektowania (lub nie) stanów rzeczy i zjawisk tej rzeczywistości.*
- **Zadania informacyjne** związane są z prowadzoną przez rolniczą jednostkę doradczą działalnością informacyjną, czyli *przekazywaniem odbiorcy informacji bez ich oceny, testowania i badania.*
- **Zadania upowszechnieniowe** związane są z prowadzonymi przez rolniczą jednostkę doradczą działaniami innowacyjnymi, a bliżej z upowszechnianiem innowacji - czyli *procesem sterowanego przez rolniczą jednostkę doradczą przekazu innowacji od źródła ich powstania do miejsca ich pełnego zastosowania* [Kujawiński 2002a, s. 162-163].

Dla zabezpieczenia realizacji ww. zadań państwowe rolnicze organizacje doradcze muszą posiadać odpowiednie struktury, zaplecze materialne i kompetentną kadre.

3. Miejsce doradcy w strukturze państwowej rolniczej organizacji doradczej

Zadania wynikające z przyjętych priorytetów mogą być realizowane przez doradców rolniczych stanowiących podstawowe ogniwo jednego z dwóch proponowanych rozwiązań w zakresie struktur państwowych rolniczych organizacji doradczych. O tym, która z rozważanych poniżej struktur jest odpowiedniejszą dla danej organizacji doradczej decydować będą głównie takie czynniki jak:

- liczba zatrudnionych w niej doradców z określoną specjalizacją zawodową,
- wyposażenie zatrudnionych w niej doradców w środki umożliwiające odpowiednią mobilność na rozważanym obszarze ich działania,

- liczba rolników danego województwa oczekujących niezbędnego wsparcia w ramach form indywidualnych i grupowych,
- wielkość zróżnicowania gospodarstw, położonych na rozważanym obszarze działania doradcy, w zakresie rozwijanych kierunków produkcji,
- możliwości rolników w kwestii dojazdu do miejsca bezpośredniej pracy z doradcą (indywidualnej lub grupowej).

Z uwagi na charakter niniejszego opracowania przedstawione przez autora propozycje rozwiązań dotyczących struktur państwowych rolniczych organizacji doradczych zawężono do zatrudnionych w nich grupy pracowników merytorycznych.

Rozwiązanie I: Dwa szczeble w strukturze państwowej rolniczej organizacji doradczej

Rozważaną strukturę tworzą szczebel powiatowy i wojewódzki.

1. Szczebel powiatowy:

Reprezentują doradcy rolniczy i kierownik zespołu powiatowego. Każdy z doradców rolniczych na wydzielonym obszarze (gmina lub jej część) dokonuje rozpoznania potrzeb w zakresie wspierania aktywności rolniczej i okołorolniczej rolników. Informację o tych potrzebach doradcy rolniczy przekazują kierownikowi zespołu powiatowego, który je zestawia i analizuje pod kątem możliwości ich zaspokojenia w ramach działań doradczych, informacyjnych, oświatowych i upowszechnieniowych. Nadaje im hierarchę ważności i określa zadania (o zasięgu powiatowym) dla poszczególnych doradców zgodnie z posiadaną lub zdobywaną przez nich specjalnością. Pod realizację tych zadań doradcy rolniczy budują kilkuletnie programy pracy oraz bezpośrednio na dany rok plany roczne. Kierownik zespołu powiatowego koordynuje opracowane przez doradców programy i plany roczne oraz kontroluje i ocenia ich realizację.

2. Szczebel wojewódzki:

Szczebel wojewódzki tworzą dyrektorzy, kierownicy działów, specjaliści i pracownicy pozamerytoryczni. Podstawową grupę pracowników merytorycznych na szczeblu wojewódzkim stanowią specjaliści następujących zawodów [Klasyfikacja 2002]:

- inżynierowie rolnictwa,
- inżynierowie zootechniki,
- inżynierowie ogrodnictwa,
- inżynierowie rybactwa,
- inni inżynierowie rolnictwa i pokrewni,
- inżynierowie technologii żywności,

- specjaliści do spraw organizacji usług gastronomicznych, hotelarskich i turystycznych, specjaliści do spraw organizacji i rozwoju przemysłu,
- ekonomiści i specjaliści analizy rynku,
- specjaliści do spraw marketingu i handlu (sprzedaży),
- specjaliści do spraw integracji europejskiej (specjaliści administracji publicznej),
- pedagodzy, psycholodzy, socjolodzy,
- specjaliści informacji naukowej, technicznej i ekonomicznej,
- specjaliści do spraw szkolenia i rozwoju zawodowego,
- specjaliści do spraw public relations,
- i inni w zależności od potrzeb.

Zadaniem ww. specjalistów jest:

- zapewnić doradcom rolniczym dostęp do odpowiedniej informacji (pierwotnej i intencjonalnie przez siebie przetworzonej), np. nt. innowacji (w technologiach produkcji, organizacji procesów produkcyjnych, itp.), sytuacji na rynku wewnętrznym i rynkach zewnętrznych, pewnych rozwiązań legislacyjnych, planów rozwoju gospodarczego Polski (szczególnie w zakresie rolnictwa i obszarów wiejskich), Wspólnej Polityki Rolnej (w tym subwencji) itd.,
- udostępniać rolnikom metodami masowymi potrzebne informacje,
- opracowywać oraz doskonalić narzędzia pracy dla doradców rolniczych i kierowników powiatowych (np. formularzy planów, programów, ankiet, arkuszy oceny), pomagać w ich wdrażaniu i ocenie,
- szkolić doradców rolniczych w sprawnym posługiwaniu się właściwymi narzędziami pracy oraz wspierać ich rozwój zawodowy,
- wspierać osoby odpowiedzialne w opracowywaniu programów i rocznych planów działalności zespołów powiatowych i wojewódzkiego oraz odpowiednich sprawozdań,
- dbać o właściwy wizerunek swojej firmy.

Specjaliści ci (np. określani terminem „wojewódzcy”) grupowani są w zespoły pracownicze zgodnie z przyjętą wewnętrzną koncepcją rozwiązań w zakresie koordynacji ww. zadań.

Rozwiązanie II: Trzy szczeble w strukturze państwowej rolniczej organizacji doradczej

Rozważaną strukturę tworzą szczebel gminny, powiatowy i wojewódzki.

1. Szczebel gminny:

- reprezentuje doradca(cy) rolniczy.

Każdy z doradców rolniczych działa na wydzielonym obszarze (gmina lub jej część), na którym dokonuje rozpoznania potrzeb w zakresie wspierania

aktywności rolniczej i okołorolniczej rolników. Informacje te sam zestawia i analizuje pod kątem możliwości ich realizacji. Nadaje im hierarchę ważności i buduje gminny program, który realizuje samodzielnie lub we współpracy ze specjalistami wojewódzkimi.

Uwaga!

Ewentualna specjalizacja doradców powinna być dostosowana do rodzajów aktywności rolniczej i okołorolniczej rolników.

2. Szczebel powiatowy

- kierownik zespołu powiatowego, który koordynuje, kontroluje i ocenia pracę podległych mu doradców.

3. Szczebel wojewódzki

- dyrektorzy, kierownicy działów, specjaliści i pracownicy pozamerytoryczni.

Zawody i zadania specjalistów „wojewódzkich” są identyczne do przedstawionych przy omawianiu modelu organizacji doradczej o strukturze dwuszczeblowej.

Podsumowując powyższe propozycje należy stwierdzić, że zarówno dwu- jak i trójszczeblowa struktura państwowej rolniczej organizacji doradczej umożliwia sprawną realizację jej zadań. Odpowiedź na pytanie, która z nich jest dogodniejszą z poziomu zarządzania całą „firmą”, w tym planowania jej rozwoju, można będzie uzyskać poprzez praktyczną weryfikację i porównanie obu tych propozycji. Ponadto, co jest nie mniej ważne, należy pamiętać, że przedłożone rozwiązania wymagają odpowiedniego realizatora powierzonych mu zadań. Osobą tą (pozostającą w bezpośrednim kontakcie z rolnikiem i przez to kreującą „w ich oczach” wizerunek organizacji doradczej) jest doradca rolniczy.

4. Cechy, kompetencje i motywy współczesnego doradcy rolniczego

Do najważniejszych składników osobowości doradcy, warunkujących właściwą realizację zadań wyznaczonych jego obszarem działania, można zaliczyć odpowiednie cechy osobowości, kompetencje oraz odpowiednią motywację do pracy.

Cechy osobowości to względnie stałe właściwości charakteryzujące daną osobę i różniące ją od innych pod względem zachowania oraz przebiegu procesów psychicznych (np. odporność, wrażliwość, odwaga, mechanizmy kontroli, temperament) [Kujawiński 2002b, s. 18].

Cechy te determinują reakcje określonej osoby na jakikolwiek zespół zdarzeń, które pozwalają na ujawnienie danej cechy. Dlatego też cechy te określają typowy schemat myślenia i wynikające z niego cechy behawioralne danej osoby w różnych sytuacjach. Z obserwacji i doświadczeń autora wynika, że w zakresie cech osobowości doradcy najważniejsze są tu poziom moralny, stosunek do siebie i innych, wrażliwość na problemy, elastyczność myślenia, ekspansywność

i zdolność do podejmowania uzasadnionego ryzyka, łatwość komunikowania się, sumienność i pilność w codziennej pracy, wyobraźnia, entuzjazm i realizm.

Do cech osobowości wykluczających możliwość prawidłowego spełnienia zadań doradcy uznać należy niewydolność intelektualną, zachowanie postaw sztywności przy poszukiwaniu rozwiązań, nietolerancję we wszelkich przejawach, trudność w utrzymaniu właściwego kontaktu z rozmówcą.

Z kolei **kompetencja** to zdolność wykorzystania przez człowieka własnej wiedzy, umiejętności, systemu wartości oraz cech osobowości, aby osiągać cele, wyniki i standardy oczekiwane w związku z zajmowaniem przez siebie określonego stanowiska pracy [Kujawiński 2002b, s. 67]. Niektóre zadania zawodowe wymagają kilku kompetencji, w innych przypadkach wystarczy jedna. I odwrotnie - czasem dana kompetencja jest związana z jedną kategorią zadań, a inna może być wykorzystywana w wielu różnych zadaniach. Podstawowymi właściwościami kompetencji są ich zmienność, czyli podleganie rozwojowi oraz mierzalność - poddawanie się pomiarom przy zastosowaniu właściwych metod. A zatem przez kompetencje doradcy rolniczego rozumieć należy zdolność wykorzystania własnej wiedzy, umiejętności, systemu wartości oraz cech osobowości, aby osiągać cele, wyniki i standardy oczekiwane w związku z zajmowaniem właściwego stanowiska w państwowej rolniczej organizacji doradczej.

Na kompetencje doradcy rolniczego umożliwiające mu sprawną realizację jego zadań doradczych składają się:

- *kompetencje poznawcze*, czyli prezentowana wiedza i umiejętności doradcy (pozwalające mu być postrzeganym przez rolnika jako potencjalny, wzorowy przedsiębiorca rolny); przede wszystkim w zakresie samodzielnego identyfikowania oraz rozwiązywania problemów rolniczych, samodzielnego gromadzenia i przetwarzania informacji potrzebnych przy podejmowaniu decyzji dotyczących prowadzenia gospodarstwa rolnego, własnego samokształcenia;
- *kompetencje metodyczne* doradcy w zakresie dostrzegania i trafnego odczytywania potrzeb doradczych rolnika, wyznaczania odpowiednich zadań edukacyjnych i ich stosownej realizacji (w tym stosowania form edukacyjnych pracy rolników pod kierunkiem doradcy oraz współdziałania doradcy z rolnikami i rolników ze sobą), a także posługiwania się metodami nauczania i metodami dwustronnego wspierania edukacyjnego, itp.;
- *kompetencje komunikacyjne* doradcy w zakresie nawiązania rozmowy i skutecznego komunikowania się, kształtowania odpowiedniego klimatu do współdziałania z pojedynczym rolnikiem czy grupą rolników;
- *kompetencje organizatorskie* doradcy w zakresie sprawnego przygotowywania, realizowania, kontrolowania i oceniania wszelkich działań doradczych, zorientowanych zarówno na pojedynczego rolnika, jak i grupę rolników.

Autor twierdzi, że kompetencje doradcze mieszczą w sobie wszystkie te, które są niezbędne do sprawnej realizacji zadań w ramach działań uzupełniających.

cych doradztwo rolnicze, tj. oświatowych, informacyjnych i upowszechnieniowych. A zatem osoba kompetentna w zakresie realizacji zadań doradczych, jest jednocześnie kompetentna w zakresie realizacji zadań oświatowych, informacyjnych i upowszechnieniowych.

Trzecim istotnym składnikiem osobowości doradcy, warunkującym właściwą realizację zadań wyznaczonych jego obszarem działania jest **motywacja**. Przez motywację rozumie się *ogół procesów w systemie nerwowym człowieka, nadających energię jego zachowaniu i ukierunkowujących je*. Procesy te przejawiają się tendencją lub przeciwtendencją do ukierunkowanej aktywności, którą wywołują i pobudzają, tłumiąc inne tendencje oraz sygnalizują satysfakcją (lub jej brakiem) stopień zaspokojenia potrzeb lub realizacji zadań; przebiegają na wielu poziomach organizacji systemu nerwowego człowieka, a ich elementy można podzielić na świadome, podświadome i nieświadome, a także na krótko- i długotrwałe [Kocowski 1996, s. 384].

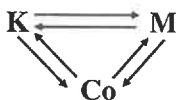
Można też powiedzieć, że motywacja wiąże się z satysfakcją uzyskiwaną przez jednostkę w następstwie dobrze realizowanych zadań czy zaspokajaniem poprzez nią potrzeb wyższych (samorealizacja, prestiż, itp.), ale przede wszystkim z możliwością zaspokajania jej potrzeb egzystencjalnych, czego warunkiem niezbędnym jest dysponowanie odpowiednimi środkami finansowymi. W przypadku doradcy rolniczego głównym źródłem pozyskiwania tych środków jest i winno pozostać miesięczne wynagrodzenie z tytułu świadczenia pracy w zatrudniającej go jednostce doradczej.

Pomiędzy kompetencjami (K) a motywacją (M) zachodzą wzajemne zależności, które ilustruje schemat:

Znaczy to, że realizacja w danych warunkach określonych zadań wymaga od każdego doradcy rolniczego zarówno odpowiednich kompetencji, jak i motywacji. Aby bowiem wykonać pewną pracę musi on nie tylko umieć, ale i chcieć działać.

Określone zależności występują również pomiędzy kompetencjami, motywacją i cechami osobowymi doradcy rolniczego, co ilustruje kolejny schemat:

Ze schematu wynika, że cechy osobowości (Co) wywierają określony wpływ (pozytywny, negatywny) na kwalifikacje i odwrotnie, że istnieje związek między kwalifikacjami i motywacją oraz, że określone zależności występują między cechami osobowości i motywacją. Znaczy to, że np. łatwość komunikowania się doradcy z rolnikami, jego partnerami zwiększa szanse wykorzystania posiada-

nych kompetencji. Wysoki poziom kompetencji doradcy umożliwia wzrost skuteczności wzajemnych kontaktów. Ukształtowana pilność ułatwia chcenie, a umotywowane działania sprzyjają rozwijaniu cechy pilności. Można to ująć schematycznie za pomocą odpowiedniego wzoru:

$$Pn = f(K, M, Co)$$

Wynika z niego, że przydatność doradcy rolniczego (Pn) jest funkcją (f) jego kwalifikacji (K), motywacji (M) i cech osobowości (Co).

5. Awans zawodowy doradcy rolniczego

Powiedziano już wcześniej, że motywacja wiąże się z satysfakcją uzyskiwaną przez jednostkę w następstwie dobrze realizowanych zadań czy zaspokajaniem poprzez nią potrzeb wyższych (samorealizacja, prestiż, itp.), ale przede wszystkim z możliwością zaspokajania jej potrzeb egzystencjalnych, czego warunkiem niezbędnym jest dysponowanie odpowiednimi środkami finansowymi. W przypadku doradcy możliwości te w poważnej mierze może stwarzać przyjęcie przez państwowe rolnicze organizacje doradcze proponowanego zunifikowanego systemu awansu zawodowego doradców rolniczych.

Wg autora, naturalną konsekwencją uznania zawodu doradcy rolniczego wydają się być zgłaszana tu propozycja utworzenia w obu państwowych rolniczych organizacjach doradczych (Ośrodki Doradztwa Rolniczego oraz Krajowe Centrum Doradztwa Rozwoju Rolnictwa i Obszarów Wiejskich) następujących rodzajów stanowisk:

- Doradca rolniczy stażysta
Wymagania:
 - ukończona wyższa szkoła rolnicza o kierunkach: rolniczy, ekonomiczno-rolniczy, zootechniczny, ogrodniczy i inne pokrewne;
 - czas stażu 6 m-cy.
- Doradca rolniczy asystent
Wymagania:
 - ukończona wyższa szkoła rolnicza o kierunkach: rolniczy, ekonomiczno-rolniczy, zootechniczny, ogrodniczy i inne pokrewne;
 - 6 miesięczny staż na stanowisku doradca rolny stażysta w państwowej rolniczej organizacji doradczej lub, co najmniej 12 miesięczne zatrudnienie w innym zakładzie pracy.
- Doradca rolniczy
Wymagania:
 - ukończona wyższa szkoła rolnicza o kierunkach: rolniczy, ekonomiczno-rolniczy, zootechniczny, ogrodniczy i inne pokrewne;
 - od 1 do 3 lat pracy w państwowych rolniczych organizacjach doradczych na stanowisku doradca rolny asystent lub min. 3 lata pracy

w innych organizacjach związanej z wykonywaniem zadań podobnych do przedstawionych w opisie zawodu doradcy rolnego;

- ukończony kurs podstawowy z zakresu metodyki i organizacji pracy doradcy rolnego;
 - posiadanie potwierdzonych przez doradcę - opiekuna asystenta lub kierownika rejonu doradczego podstawowych kompetencji niezbędnych do realizacji zadań zawodowych.
- Doradca rolniczy specjalista I stopnia
Wymagania:
 - ukończona wyższa szkoła rolnicza o kierunkach: rolniczy, ekonomiczno-rolniczy, zootechniczny, ogrodniczy i inne pokrewne;
 - minimum 5 lat pracy w państwowych rolniczych organizacjach doradczych na stanowisku doradcy rolny lub min. 5 lat pracy w innych organizacjach związanej z wykonywaniem zadań podobnych do przedstawionych w opisie zawodu doradcy rolnego i ukończony kurs podstawowy z zakresu metodyki i organizacji pracy doradcy rolnego;
 - kompetencje specjalistyczne niezbędne dla w pełni samodzielnej realizacji zadań zawodowych; potwierdzone ukończeniem wymaganych kursów przedmiotowych i metodycznych;
 - osiągnięcia zawodowe wymagane do zatrudnienia na stanowisku doradcy specjalisty I stopnia.
 - Doradca rolniczy specjalista II stopnia
Wymagania:
 - minimum 5 lat pracy w państwowych rolniczych organizacjach doradczych na stanowisku doradcy rolny specjalista I stopnia;
 - osiągnięcia zawodowe wymagane do zatrudnienia na stanowisku doradcy specjalisty II stopnia;
 - dobra znajomość przynajmniej jednego języka z państw członkowskich Unii Europejskiej, potwierdzona stosownym dokumentem.

W okresie przejściowym (np. 7–8 lat) dopuszcza się powoływanie na stanowisko „doradca rolniczy” osób z wykształceniem średnim rolniczym i pokrewnym zatrudnionych w państwowych rolniczych organizacjach doradczych oraz zaangażowanych bezpośrednio we wspieranie rozwoju rolników.

Doradcy rolniczy zatrudnieni w państwowych rolniczych organizacjach doradczych mogą ubiegać się o specjalizację w następujących dziedzinach:

- hodowla trzody chlewnej,
- hodowla bydła mlecznego,
- hodowla bydła opasowego,
- hodowla owiec,
- hodowla koni,
- hodowla kóz,

- hodowla zwierząt futerkowych,
- hodowla owadów użytkowych,
- hodowla ryb,
- uprawa r. zbożowych,
- uprawa r. strączkowych,
- uprawa r. okopowych,
- uprawa r. przemysłowych,
- uprawa r. sadowniczych,
- uprawa r. warzywniczych,
- dodatkowe i alternatywne źródła dochodu rodziny rolniczej,
- organizacja i rozwój gospodarstw rolnych,
- inne w zależności od potrzeb.

6. Zakończenie

W podsumowaniu niniejszych rozważań należy jeszcze raz podkreślić, że na sprawność działania państwowych rolniczych organizacji doradczych szczególnie istotny wpływ mają ich struktury i zasoby kadrowe. Skoro zaś zadania doradcy związane z realizacją przyjętych priorytetów mieszczą się w obszarze doradztwa rolniczego jako działalności podstawowej oraz wszystkich (lub niektórych) działań doradztwo uzupełniających, to doradca powinien posiadać zbiór pożądanых cech, odpowiednie kompetencje i motywację umożliwiającą mu właściwą realizację tych zadań. Posiadane kompetencje wymagają ustawicznego doskonalenia i samodoskonalenia. Doradca rolniczy musi nie tylko znać i akceptować podstawowy cel doradztwa rolniczego, ale musi mieć także głębokie przekonanie, że realizacja tego społecznie doniosłego celu jest w określonych warunkach możliwa, że został do niej należycie przygotowany. Powinien on być też emocjonalnie związany z zajmowanym stanowiskiem pracy, powinien chcieć i umieć ofiarnie działać dla dobra rolników – swoich partnerów.

Warunki do powyższego daje przede wszystkim:

- a) nowe rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej, które m.in. ustanawia zawód doradcy rolniczego,
- b) przegląd istniejących struktur w państwowych rolniczych organizacjach doradczych pod kątem ich ewentualnego usprawnienia,
- c) możliwości awansu poziomego doradców związane z proponowanym przez autora rozwiązaniem odnośnie utworzenia odpowiednich dla nich rodzajów stanowisk pracy.

LITERATURA

1. *Klasyfikacja zawodów i specjalności* – Załącznik do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 10 grudnia 2002 r. (Dz. U. Nr 222 z 20 grudnia 2002 r., poz. 1868).
2. Kocowski T. (1996): *Motywacja*. [w:] *Encyklopedia pedagogiczna* (pod red. W. Pomykała). Fundacja Innowacja, Warszawa.
3. Kujawiński W. (1997a): *Doradztwo rolnicze w zarysie*. CDiEwR, Poznań.
4. Kujawiński W. (1997b): *Program kursu adaptacyjnego „Metodyka i organizacja doradztwa rolniczego”*. CDiEwR, Poznań.
5. Kujawiński W. (2002a): *Metodyka i organizacja doradztwa rolniczego*. KCDRRiOW, Poznań.
6. Kujawiński W. (2002b): *Słownik metodyczny doradcy rolniczego*. KCDRRiOW, Poznań.

WENANCJUSZ KUJAWIŃSKI

NOWY ZAWÓD - DORADCA ROLNICZY

STRESZCZENIE

Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 10 grudnia 2002 r. w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności dla potrzeb rynku pracy oraz zakresu jej stosowania ustanawia zawód doradcy rolniczego.

Autor podejmuje próbę wskazania miejsca doradcy rolniczego w aspekcie dwóch propozycji rozwiązań dotyczących struktury państwowej rolniczej organizacji doradczej, przedstawienia jego sylwetkę zawodową, oraz propozycję zunifikowanego system awansu zawodowego.

WENANCJUSZ KUJAWIŃSKI

A NEW PROFESSION - AN AGRICULTURAL ADVISER

SUMMARY

Directive of The Minister of Labour and Social Policy of December 10, concerning classification of professions and specialists for the need of labour marked and use range of it, set up profession – agricultural adviser.

The author is trying to indicate the place of agricultural advisor with accordance to two solving propositions of state agricultural advisory service, present his professional profile, and suggest a standardized system of professional promotion.